

повноваження інших гілок влади для захисту прав людини і громадянина в Україні», тому і досі є актуальною позиція автора, що «судова влада повинна бути окремою владою в державі, а не владою в системі органів державного управління або гілкою державної влади. Судова влада не може бути державною з точки зору перебування в системі органів державної влади -її місце перебування в суспільстві за межами цієї державної машини і над нею» [6, с. 106].

Література

1. Конституція України зі змінами, внесеними згідно із Законом №586-VII від 19.09.2013, ВВР, 2014, №11, ст. 142. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed20140222>
2. Ткачук О.С. Реалізація судової влади у цивільному судочинстві України: структурно-функціональний аспект: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. – Х., 2016. – 38 с.
3. Рішення Конституційного Суду України від 25 грудня 1997 р. №9-зп // Офіційний вісник України. – 1998. – №1 (22.01.98). – Ст. 25.
4. «Адміністративна юстиція – це надбання нашої держави», - Михайло Смокович. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/121899-administrativna-yustitsiya-tse-nadbannya-nashoyi-derzhavi-mikhaylo-smokovich>
5. Адміністративне судочинство України: теорія та практика: монографія / кол. авт.; за заг. ред. О.М. Нечитайла. – К.: ВАІТЕ, 2015. – 288 с.
6. Смокович М. Судова влада: місце в суспільстві та судовий контроль // Юридична Україна. – 2012. – №10. – С. 99-107.

УДК 347.77/78(043.2)

Сопілко І. М., д.ю.н., професор,
декан Юридичного факультету,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ПІДХОДИ ДО ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Особливості нинішнього етапу становлення цивілізації пов'язані із застосуванням в багатьох сферах суспільного життя інформаційних технологій та комунікацій, став доступним Інтернет, розширюються соціальні мережі та активно використовуються технології штучного інтелекту. багатьох країнах світу сходяться на думці, що розвитку штучного інтелекту несе загрози як громадянському суспільству так і особі, зокрема.

Так, Президент Франції Еммануель Макрон заявив, що «якщо ми хочемо захистити наш підхід до приватності, наше колективне бажання особистої свободи проти технологічного прогресу, цілісності людини і людського ДНК, якщо ми хочемо мати власний суспільний вибір, вибір

цивілізації, потрібно стати активною частиною революції штучного інтелекту», - наголосив Макрон, додавши, що він хотів би «визначити дискусію на глобальному рівні».

Схожий сигнал надійшов з Брюсселя, коли Єврокомісія представила стратегію щодо штучного інтелекту. Стратегія Єврокомісії ставить перед собою три головні цілі. По-перше, це посилення технологічних і виробничих можливостей ЄС із застосуванням штучного інтелекту в різних сферах економіки. По-друге, забезпечити «належні етичні і юридичні рамки», опираючись на цінності ЄС. По-третє, підготуватися до соціоекономічних змін. В документі йдеться про те, що штучний інтелект повинен поважати цінності і фундаментальні права в ЄС, а також етичні принципи, такі як відповідальність і прозорість [1].

Так, наприклад, Європейський союз тестує систему штучного інтелекту, названу iBorderCtrl, яка буде виявляти брехню серед людей, що перетинають кордони Угорщини, Латвії та Греції [2].

Потужний розвиток технології штучного інтелекту, стійких нейронних мереж та інфраструктур хмарних обчислень, технологій нечітких систем, ентропійного управління, ройового інтелекту, еволюційних обчислень тощо призвели до прийняття Європарламентом Резолюції 16.02.2017 року з пропозиціями до Єврокомісії відносно норм цивільного права у сфері робототехніки, що регулюють їх виробництво, використання, автономію та вплив на суспільство у 2016 році (2015/2013INL) [3].

Серед західних науковців існує дискусія щодо того, що якщо машина може думати, вирішувати і діяти за власним бажанням, якщо вона може бути завдана шкоді або нести відповідальність за свої дії, чи ми повинні припинити ставитися до неї як до власності і почати розглядати її як людину з правами?

Що робити, якщо робот досягає справжньої самосвідомості? Чи повинна вона мати рівні права з нами і той самий захист за законом, або принаймні щось подібне? Ось деякі з питань, які обговорюються Комітетом Європейського Парламенту з правових питань. Минулого року він оприлюднив проект доповіді та подав пропозицію щодо набору цивільних норм щодо робототехніки, що регулюють їх виробництво, використання, автономію та вплив на суспільство. Із запропонованих правових рішень, мабуть, найцікавіше було запропонувати створення правового статусу «електронних осіб» для найскладніших роботів [4].

Нещодавно Європарламент ухвалив Резолюцію «Норми цивільного права про робототехніку». Документ, що складається з понад сотні пунктів, присвячено найрізноманітнішим аспектам і проблемам робототехніки та штучного інтелекту. Зокрема, пропонується закріпити правові основи використання штучного інтелекту та впровадження загальноєвропейської системи реєстрації «розумних» машин. За задумом парламентарів, окремим категоріям роботів слід присвоїти індивідуальний

реєстраційний номер, який заноситиметься до спеціального реєстру, де можна буде знайти детальну інформацію про робота, включаючи дані про виробника, власника й умови виплати компенсації у разі спричинення шкоди. А підтримкою системи штучного інтелекту та її контролем повинно займатися спеціалізоване агентство з робототехніки, яке могло б взятися і за інші аспекти регулювання у цій області [5].

Про правові межі застосування штучного інтелекту в галузі охорони здоров'я розповів Олег Заярний. В Україні, - на думку Олега Заярного, - існують проблеми із застосуванням штучного інтелекту в галузі охорони здоров'я. Наприклад, на сьогодні компанією IBM вже розроблено комп'ютер Watson, який випробовували для виявлення ракових пухлин, надання рекомендацій із протидії їм, визначення стадії захворювання. Комп'ютер проаналізував 16 млрд сторінок історій хвороб пацієнтів, після чого його було застосовано для надання рекомендацій щодо виявлення ракових пухлин на ранніх стадіях, де він перевищив на кілька відсотків результативність діагностування хвороб лікарів, історії хвороб пацієнтів яких було проаналізовано. По мірі того, як ці технології почали впроваджуватися в медичну практику, перед усіма державами світу та ВООЗ постали питання: хто нестиме відповідальність у випадку заподіяння шкоди пацієнту — медичний заклад чи лікар та яким є вплив вини пацієнта на ці процеси. Вирішенням даних питань вже почали займатися американські посадовці. З цього приводу О. Заярний зауважив, що у зв'язку з адаптацією української нормативно-правової бази до законодавства ЄС потрібно вирішити й питання застосування технологій штучного інтелекту. І зробити це слід до того часу, коли ці технології з'являться в приватних чи державних клініках України. Потрібно, щоб українським законодавством у подальшому було встановлено конкретні виключні заборони на використання технологій штучного інтелекту та відповідальність як виробника, так і лікувального закладу та пацієнта поряд з обов'язковим медичним страхуванням життя і здоров'я останнього із суб'єктів медичних правовідносин [6].

Отже як бачимо потреба належного нормативно-правового регулювання використання штучного інтелекту не просто далека перспектива, а необхідність, яка продиктована: нагальними потребами та новими суспільними викликами, які ставить штучний інтелект перед суспільством а також міжнародними стандартами і міжнародно-правовими зобов'язаннями України в контексті інтеграції до ЄС. Ми погоджуємось із позицією, що хто має справу з інформаційними технологіями сьогодні, не можуть чекати. Їм потрібно вже тепер знати юридичні умови та наслідки своєї діяльності в Інтернеті. Для них є проблемою передбачити, як питання, що виникають та ще виникатимуть у процесі функціонування Інтернету, будуть вирішені на нормативно-правовому рівні в контексті узгодження законодавства до норм ЄС.

Література

1. ЄС хоче розробити етику для штучного інтелекту. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/WORLD/yes-hoche-rozrobiti-etiku-dlya-shtuchnogo-intelektu-euobserver-276262_.html
2. Штучний інтелект з програмою детектора брехні: Нові роботи охоронятимуть кордони ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zik.ua/news/2018/11/01/shtuchnyy_intelekt_z_programoyu_detektora_brehni_novi_roboty_ohoronyatymut_1438759
3. Токарева В.О. Щодо питання творчості та штучного інтелекту / В.О. Токарева // Прикарпатський юридичний вісник. – 2018. – №1(22). – С. 55-58.
4. Kyle Bowyer. Robot rights: at what point should an intelligent machine be considered a 'person'? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://theconversation.com/robot-rights-at-what-point-should-an-intelligent-machine-be-considered-a-person-72410>
5. Кривецький О. До проблеми правового регулювання штучного інтелекту. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3728:do-problemi-pravovogo-regulyuvannya-shtuchnogo-intelektu&catid=8&Itemid=350
6. Перспективи розвитку медичного права в Україні в контексті євроінтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apteka.ua/article/392663>

УДК 342.9(043.2)

Сторощук О. І., аспірант,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПОНЯТТЯ ЕКІПАЖУ ПОВІТРЯНОГО СУДНА: НОРМАТИВНА УНІФІКАЦІЯ

Екіпаж повітряного судна вважається основною ланкою в авіації, оскільки здійснює експлуатацію повітряного судна.

Виходячи з лексичного аналізу, слово «екіпаж» з французької мови («équipage», прямий переклад – команда; спорядження) означає особовий склад корабля, судна, космічного корабля тощо [1].

«Особовим складом», визначають склад людей, що працюють або служать у якій-небудь установі, військовій частині, на підприємстві і т. ін.) [2].

Велика енциклопедія транспорту визначає, що екіпаж повітряного судна включає осіб, призначених для виконання на повітряному судні польотного завдання [3].

Юридична енциклопедія за редакцією Ю.С. Шемшученко визначає екіпаж повітряного судна як осіб авіаційного персоналу, яким доручено